

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในปี พ.ศ. 2550 จำนวนวิสาหกิจในประเทศไทยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,375,368 ราย โดยจัดเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) จำนวน 2,366,227 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 99.6 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด ทั้งนี้แบ่ง SMEs ตามประเภทธุรกิจได้ดังนี้ ภาคการค้าและซ่อมบำรุง จำนวน 973,248 ราย หรือร้อยละ 41.1 จำนวนรองลงมาได้แก่ ภาคการบริการ 708,841 ราย หรือร้อยละ 30.0 ภาคการผลิตรวม จำนวน 668,185 ราย หรือร้อยละ 28.2 และ หมวดอื่น ๆ จำนวน 15,953 ราย หรือร้อยละ 0.7 ของจำนวน SMEs ทั้งหมด สำหรับในส่วนของ การจ้างงานนั้น ในปี พ.ศ. 2550 มีการจ้างงานในกิจการทุกขนาด รวมทั้งสิ้น 11,711,334 คน โดยเป็น การจ้างงานในวิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large Enterprises : LE) 2,810,767 คน หรือร้อยละ 24.0 และเป็น การจ้างงานใน SMEs จำนวน 8,900,567 คน หรือร้อยละ 76.0 ของการจ้างงานรวมทั้งหมด โดยภาค การผลิตเป็นประเภทธุรกิจที่มีการจ้างงานสูงที่สุด รองลงมาคือภาคการบริการ ภาคการค้า และ ซ่อมบำรุงตามลำดับ ทั้งนี้ หากพิจารณาสัดส่วนการจ้างงานของ SMEs ในปี พ.ศ. 2550 จะเห็นว่าใน ภาคการค้าและซ่อมบำรุงที่มีจำนวน SMEs สูงที่สุดนั้น มีการจ้างงานเพียงร้อยละ 27.3 ของการจ้าง งานใน SMEs ทั้งหมด ในขณะที่ภาคการผลิต มีการจ้างงานในสัดส่วนสูงที่สุดคือ ร้อยละ 38.9 ของ การจ้างงานใน SMEs ทั้งหมด (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงาน สถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2550 และแนวโน้มปี 2551, 2552 : ออนไลน์)

บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ระบุว่ามูลค่าธุรกิจร้านอาหารในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2551 สูงถึงประมาณ 100,000 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวประมาณร้อยละ 5.0 โดยคำนวณจาก ค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารนอกบ้านของคนไทย คือค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารนอกบ้านของ คนไทยเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 927 บาทต่อครัวเรือน โดยจะแตกต่างกันในแต่ละภาค คือ กรุงเทพฯ และปริมณฑลมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน 2,158 บาท ภาคกลาง 1,007 บาท ภาคใต้ 876 บาท ภาคเหนือ 555 บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 519 บาท ตามลำดับ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2552 : ออนไลน์)

เมื่อพิจารณาสภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2552 โดยเฉพาะปัญหาการว่างงานที่เพิ่มขึ้นจึงทำให้ผู้ประกอบการร้านอาหารเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากเป็นอาชีพอิสระที่สามารถเริ่มต้นได้ง่ายและธุรกิจร้านอาหารยังมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามธุรกิจร้านอาหารมีแนวโน้มการแข่งขันที่รุนแรง เนื่องจากมีผู้ประกอบการรายใหม่ทยอยเข้ามาในตลาด โดยเฉพาะในตลาดร้านอาหารรายย่อย อันเป็นผลมาจากการลงทุนไม่สูงมากนักและระยะเวลาในการคืนทุนค่อนข้างสั้น ทำให้ผู้ประกอบการทั้งรายเก่าและรายใหม่ต้องมีการปรับกลยุทธ์เพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาด (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม,รายงานภาวะเศรษฐกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สาขาร้านอาหาร, 2552 : ออนไลน์)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2551 มีธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหารและเครื่องดื่มทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น 6,522 ราย มีทุนจดทะเบียนรวมทั้งสิ้น 26,624.76 ล้านบาท แบ่งเป็นประเภท นิติบุคคลและสถานที่ตั้งสำนักงานในแต่ละภาค/พื้นที่ แสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหารและเครื่องดื่มทั่วประเทศแบ่งตามประเภทของนิติบุคคลและสถานที่ตั้งสำนักงานในแต่ละภาค/พื้นที่

ภาค/พื้นที่	ประเภทนิติบุคคลของธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม				รวม
	บริษัทจำกัด	ห้างหุ้นส่วนจำกัด	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	บริษัทมหาชนจำกัด	
กทม.	1,776	1,019	56	3	2,854
ภาคกลาง	254	169	1	-	424
ภาคตะวันตก	171	33	-	-	204
ภาคตะวันออก	947	133	-	-	1,080
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	51	98	2	-	151
ภาคใต้	1,014	447	5	-	1,466
ภาคเหนือ	162	173	8	-	343
รวม	4,375	2,072	72	3	6,522

(ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ สำนักบริการข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2551 : ออนไลน์)

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ยาวนานกว่า 700 ปี เป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี แหล่งการค้า และการศึกษา ความเป็นเมืองที่มีเสน่ห์ของเชียงใหม่ จึงทำให้จังหวัดเชียงใหม่เจริญเติบโตและกลายเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจของภาคเหนือเช่นในปัจจุบัน เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ ในภาคการบริการ จะมีอัตราการเจริญเติบโตมาก รองลงมาคือในภาคการค้าและการผลิต เมื่อระบบเศรษฐกิจของโลกและของประเทศมีการชะลอตัว ทำให้เศรษฐกิจด้านต่าง ๆ ของเชียงใหม่เกิดภาวะชะลอตัวด้วยเช่นกัน จึงเกิดแนวความคิดการพัฒนาศักยภาพ และมาตรฐานของกลุ่มผู้ประกอบการด้านต่าง ๆ รวมถึงมีการจัดงานประชาสัมพันธ์ โครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัด เพื่อให้จังหวัดเกิดการพัฒนาทุกภาคส่วนไปพร้อมกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาในธุรกิจภาคต่าง ๆ โดยการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ประกอบการให้มีความพร้อมทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ มีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อให้ทันต่อระบบการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ทั้งนี้ยังคงเอกลักษณ์ของความเป็นล้านนาได้อย่างสมบูรณ์ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, โครงการบริหารจัดการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs ระดับจังหวัด ปี 2550 – 2554, 2552 : ออนไลน์)

ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบันได้รับผลกระทบ 4 ด้าน คือ สถาบันการเงินในต่างประเทศล้มละลาย ราคาน้ำมันที่ผันผวน ความไม่มั่นคงทางเมือง และกฎหมายผังเมือง ถ้าออกมามีผลบังคับใช้ก็จะทำให้จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเมืองที่ถูกจำกัดไม่สามารถที่จะพัฒนาอะไรไปได้มากกว่านี้ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบอันดับแรกคือภาคการท่องเที่ยวซึ่งถือได้ว่ารายได้ร้อยละ 40 ของจังหวัดเชียงใหม่มาจากการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมวดธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มเป็นอย่างมาก (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, 2552 : ออนไลน์) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหมวดธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงิน รวมถึงสภาพแวดล้อมของธุรกิจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหมวดธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมวดธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมวดธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมวดธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดเชียงใหม่
2. ทราบถึงสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมวดธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดเชียงใหม่
3. ผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมวดธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการประกอบวิสาหกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม

1.4 นิยามศัพท์

การดำเนินงาน หมายถึง กิจกรรมหลักของธุรกิจผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมวดธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม ประกอบด้วย กิจกรรมในด้านการจัดการด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านการเงิน

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึงกิจการของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1. กิจการการผลิต 2. กิจการการค้า 3. กิจการบริการ โดยกิจการประเภทผลิตสินค้า และ บริการ มีการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดย่อม ไม่เกิน 50 คน และวิสาหกิจขนาดกลาง 51 – 200 คน กิจการประเภทค้าส่งมีการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดย่อมไม่เกิน 25 คน และวิสาหกิจขนาดกลาง 26 – 50 คน กิจการประเภทค้าปลีกมีการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดย่อมไม่เกิน 15 คนและวิสาหกิจขนาดกลาง 16 – 30 คน

ธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม หมายถึง ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ได้แก่ ธุรกิจที่ดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการขายอาหารและเครื่องดื่มชนิดที่บริโภคได้ทันที เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหารทั่วไป ร้านอาหารหรือศูนย์อาหารในห้างสรรพสินค้า ที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่